

Fusk eller "endast" förvanskning?

Om avhandlingen bör benämnas fusk eller "endast" förvanskning, blir Göteborgs universitets huvudbry framöver.

av professor Eva Lundgren.

"Garbage in, garbage out"; med detta uttryck karakteriserar professor Sven-Axel Månsson sitt andra inlägg om relationen mellan källhantering och tolkningar i Susanne Dodilletts uppmärksammade avhandling *Är sex arbete?*

Dodillet klargör i sitt svar till Månssons första inlägg syftet med sin avhandling: att beskriva "hur forskare och debattörer som deltog i debatten om prostitutionslagar såg på prostitutionen...". Hon understryker vidare att hennes avhandling "är skriven i ämnet idéhistoria som ägnar sig åt texttolkning" av "källmaterial", i hennes fall bland annat "avhandlingar, forskningsrapporter".

Även hennes handledare samt ordföranden i betygsnämnden, Ingemar Nilsson respektive Bo Lindberg, professorer i idéhistoria, rycker ut till försvar för hennes doktorsarbete, och lägger vikt vid samma sak: Avhandlingen är inte en samhällsvetenskaplig studie, utan det är "en idéhistorisk studie av prostitutionens diskurs"; och "som idéhistorisk analys bygger den på en solid empirisk grund".

Jag är också intresserad av avhandlingen som idéhistorisk analys, här främst den idéhistoriska analysen av min forskning, som Dodillet säger sig ha gjort en "genomgång av".

I den pågående debatten svarar Dodillet i mycket generella ordalag; hon låtsas som om debatten handlar om olika forskningsperspektiv, därav oenigheterna. Jag kan förstå att

hon vill rikta uppmärksamheten bort från sin egen text. Men debatten handlar faktiskt om hennes text. Doktorsavhandlingen; hantverksprovet. Hantverket visas genom det konkreta arbetet. Låt mig därför vara konkret.

Även om jag överhuvudtaget inte har studerat prostitution, eller åberopat mig att ha gjort detta, är jag en av de forskare som ägnas mest uppmärksamhet av Dodillet. Det enda jag har bidragit med på prostitutionsområdet är ett *föredrag* som jag höll tillsammans med Jenny Westerstrand på en nordisk konferens organiserad av Brottsoffermyndigheten hösten 2002. Föredragets tema var åtskillnadens förföriska diskurs, och handlade om prostitutionen "i sig". Detta är det Dodillet kallar "Lundgrens arbete om prostitution" och Lundgrens "senare studier".

Varför tillskrivs jag "studier" som jag inte har utfört? Jo, Dodillet anser sig ha "visat [vilket hon inte har gjort] den feministiska våldsforskningens tes om att prostitution per definition är ett uttryck för mäns våld mot kvinnor" (avhandlingens sid 399), och vad gäller den svenska forskningen vill hon gärna spåra denna syn på *prostitution som våld* till mig. Men hon hittar inga källor som stödjer att så är fallet. Därför blir föredraget hennes livboj; eftersom det handlar om prostitution, så måste hon låtsas som att föredraget är en "studie" av prostitution. Men inte heller i föredraget hittar Dodillet det hon söker. Vad gör hon då? Jo – utan någon form av källmässigt underlag – konkluderar hon sin "idéhistoriska texttolkning": "Lundgren m fl (betraktar) *prostitutionen som en form av våld* och kvinnoförtryck i sig" (sid 418).

I en gemensam replik till Månsson och Westerstrand förtydligar Dodillet: Lundgren är intressant "i en analys av ställningstaganden *som Winbergs*"(!) – trots att hon

"aldrig forskat om prostitution". Winberg har nämligen i en riksdagsdebatt formulerat "prostitution som en form av mäns

våld mot kvinnor". För mig är detta ett exempel på att Dodilletts huvudmetod kan kallas associationsmetoden.

Varför är det så viktigt för Dodillet att tillskriva mig denna förståelse av prostitution? För det första öppnar det för att hon kan göra min forskning om våld central för prostitutionsfältet. Men det innebär även andra saker: Med "hjälp" av min professur fick jag auktoritet att ge "könsmaktsanalysen en akademisk förankring", hävdar hon, och könsmaktsanalysen "är" den teoretiska förankringen för tesen om prostitution som våld. Dodillet åtskiljer inte mellan prostitution som våld och det hon kallar "könsmaktsperspektivet" eller "könsmachtsteorin", och med utgångspunkt i denna felaktiga sammanblandning kan hon förklara att det nu är "dags att beskriva *könsmachtsteorin och den feministiska våldsforskningen*" (sid 394). Varken mer eller mindre.

Återigen är Dodilletts gemensamma replik till Månsson och Westerstrand belysande: I nämnda föredrag har Westerstrand och jag "tydligare än andra" formulerat "en tolkning av prostitution utifrån könsmachtsteorier och teorier om mäns våld mot kvinnor". Detta har nu blivit motiveringen till att Dodillet analyserar ett *föredrag*. Ärligt talat; vilka könsmachtsteorier hittar hon? Själv kan jag inte hitta några. Och våld – ja, i föredraget finns våld *i* prostitutionen som en undertext i samband med en specifik våldsdiskurs, nämligen den som förutsätter att det finns prostitution "i sig", det vill säga en kontextlös prostitution; våldsutsatthet impliceras som en sådan kontext. Dodillet måste väl kunna skilja på våldsutsatthet *i* prostitution och prostitution *som* våld! På samma sätt som hon förväntas kunna göra en distinktion mellan prostitution *som* våld och "könsmachtsteorin/er".

De fria associationernas metod är tydligen inte förenlig med nykter begreppsanvändning.

Hur går hon sedan tillväga i sin idéhistoriska granskning av min forskning? Oavsett, vore det naturligt att välja något av

de verk som de sakkunniga lyfte fram som särskilt centrala då jag fick professuren i sociologi i 1993 (en professur inriktad på "förhållandet mellan makt och kön i familj och samhälle", vilket inte bör förväxlas med Dodilletts "könsmaktsteori"), såsom monografin "Det får da være grenser for kjønn. Voldelig empiri og feministisk teori" (finns även på engelska) samt vetenskapliga artiklar, t ex om dialektiken mellan empiri och teoretisering, vilket jag profilerat mig inom i min forskning. En annan möjlighet vore att göra ett kvalificerat urval bland de 60 verk jag lämnade in då Uppsala universitets rektor beslutade att följa professorn i statsvetenskap Bo Rothsteins uppmaning om att inleda en granskning om vetenskapligt fusk: misstanke om fabricering av material.

Men nej, Dodillet väljer att förstå Lundgrens "*könsmaktsteori och feministiska våldsforskning*" genom att återigen hänvisa till – ett *föredrag*. Ett föredrag jag höll i Stockholm i 1988 (tryckt i Jämfo-rapport nr 14, sedan i ett ROKS-häfte i 1991 med tre smärre ändringar). Detta är det källmaterial som hon väljer för en så ambitiös fråga.

För vad läser hon in – och ut? Och vad säger källan? Här ger jag tre enkla exempel som tyvärr är symptomatiska för framställningen i stort vad gäller min forskning.

1. Jag har utvecklat det *strukturella* perspektivet på våld som fått ett sådant gensvar i Sverige, skriver Dodillet (avhandlingens sid 394) med hänvisning till sidan 3f i föredragshäftet, och jag har kritiserat den norska forskaren Hanne Haavinds *relationella* perspektiv, skriver hon vidare (sid 395).

Om man återgår till källan, kan läsaren se att jag där, under rubriken "Motivering för infallsvinkel" gör just det rubriken talar om: försöker motivera en förståelse av våld som en *process*, vilket jag växlar mellan att kalla ett processperspektiv och ett könskulturellt processperspektiv. Där finns inga begrepp som struktur eller något strukturell

angreppssätt. Där finns inte heller någon kritik av Hanne Haavind; istället visar min text om henne tvärtom att vi delar synsätt (en fotnot i häftets sid 25).

2. Med hänvisning till belägg i samma avsnitt om processorientering skriver jag enligt Dodillet att "det inte finns några mönster som särskiljer misshandlare från andra män", det går inte att "förutse vilka män som kommer att slå", och jag "avvisar undersökningar som pekar på att barndomsupplevelser, karaktärsegenskaper, social miljö eller våldsbruk skiljer våldsamma män från andra. *Varje man kan med andra ord vara en potentiell våldtäktsman*" och "enligt Lundgren är *alla kvinnor potentiella offer*", "hotet mot alla kvinnor allmängiltigt". Detta sammanfattas av begreppet "*våldets allmängiltighet*" som jag pådyvlas på flera ställen (tillsammans med Bengt Westerberg, alla citat från sidan 392 i Dodilletts avhandling).

Återigen kan jag inte känna igen denna texttolkning, eller att jag någonsin ska ha formulerat att alla män är potentiella våld(täkt)smän och att alla kvinnor är offer. Är det möjligen det här Dodillet menar med "könsförelseteorin"? Källan, sid 4 som Dodillet hänvisar till för att för att påföra mig denna fåniga uppfattning, lyder som följer:

"Den principiella synpunkten att se "normalitet" och "avvikelse" i förhållande till varandra är inte lösryckt ur det empiriska materialet, varken ut vårt eller ur andra forskares: misshandel äger rum i parförhållanden som **enligt nästan alla andra kriterier än våld liknar fredliga parförhållanden** (fetstil i original). Det går inte att hitta mönster som särskiljer misshandlare från andra män med hänsyn till barndom, karaktärsegenskaper, alkoholbruk, social förlust (yrke, vänkrets, politiska uppdrag etc.) – liksom det inte heller är möjligt att särskilja den misshandlade kvinnan eller familjen (Lundgren 1984, Ollendorff 1985, Skjørten 1988)."

Begreppet "*våldets allmängiltighet*" är för övrigt ett begrepp

som jag aldrig har använt, det är ett begrepp som jag inte förstår innebörden av, och som uppfanns år 2005 av andra än mig, närmare bestämt de som granskade min forskning för fusk, av vilka en tillhör den institution där Dodillet utfört sitt avhandlingsarbete.

3. "I ett patriarkalt samhälle kännetecknas *varje möte* mellan en kvinna och en man enligt Lundgren av en ojämn maktfördelning till mannens fördel. Därmed *menar hon bland annat* att samhällets *könsmaktstruktur innebär att mäns våld mot kvinnor begränsar livet för alla kvinnor, då alla kvinnor vet att de är potentiella offer* och måste förhålla sig till detta hot" (avhandlingens sid 395), tillskrivs jag av Dodillet.

Här – liksom på andra ställen – använder Dodillet en annan metod än den att läsa källan enligt eget godtycke. Här hänvisar hon inte ens till mitt föredrag när hon belägger vad jag anser, och inte heller till någon annan av mina skrifter. Hon hittar helt enkelt en personlig berättelse hos statsvetaren Maria Wendt Höjer "*som illustrerar vad Lundgren **menar** när hon **skriver** att mäns våld mot kvinnor innebär en begränsning för alla kvinnor*" (avhandlingens sid 395-396). Detta har jag inte skrivit, och vad jag påstås mena i förhållande till Wendt Höjers berättelse är fullständigt främmande för mig.

Så fortsätter det, sida efter sida; här har jag endast exemplifierat några få sidor ur Dodilletts 600 sidor långa opus. Genom att läsa in och ut det som passar henne från två föredrag anser sig Dodillet göra en idéhistorisk analys av min påstådda prostitutionsförståelse, samt av min "*könsmaktsteori och feministiska våldsforskning*". Utan stöd i empirin, dvs den källa som hon åberopar eller bortser från, förvränger och förvanskar hon så att det blir oigenkännligt, för sitt överordnade politiska ändamål:

Dodilletts lägger tonvikt vid att konstruera mig som en

"strukturalist", vilket avslöjar att den "genomgång" av min forskning som hon åberopar sig är rena rama lögnen (t ex är min monografi "Ekte kvinne?" från 2001 från början till slut en sammanhängande argumentation för en helt annan förståelse än en strukturalistisk, liksom ett flertal av mina andra arbeten). Eftersom "strukturalisten" Lundgren, som enligt Dodillet anser att alla män är potentiella våldsmän och alla kvinnor är offer och prostitution är våld, har varit en drivande kraft bakom den svenska sexköpslagen, så är denna – "garbage". Besmittandets hermeneutik, kallar jur.dr. Jenny Westerstrand detta tillvägagångssätt.

Vetenskaplig verksamhet, vilket en doktorsavhandling är ett hantverksprov på, handlar om att bygga sitt alster, vilket sker på något olika sätt inom respektive akademiska discipliner och traditioner. Men texten ska bygga på argumentation, inte på fria associationer. Dodillet argumenterar inte, hon associerar, och låtsas som att hon "belägger". Jag betvivlar inte att associationerna hänger samman i Dodilletts huvud – i "analysen" av min forskning kan jag exempelvis skönja att det sammanfogande associationsklistret i stort består av en lic-uppsats, ett tv-program, och en granskning som kritiserades av Uppsala universitet eftersom den gick utanför sitt mandat. Men fria associationer kan aldrig vara vetenskap. Inte heller när idéhistoriker hanterar källmaterial. (Och det kan inte heller fri diktning vara – som när Dodillet hittar på att jag har (haft) ett nära samarbete med ROKS och den amerikanska statsvetaren Amy Elman.)

Så åter till ämnet "idéhistoria som ägnar sig åt texttolkning" och Dodilletts idéhistoriska analys. På sidan 394 i avhandlingen ställer Dodillet – på karaktäristiskt vis – följande forskningsfråga till sig själv: *"Hur ser det empiriska materialet ut som stöder könsförelseteorin? Och vilka utsagor kan man göra om prostitution med hjälp av den feministiska våldsforskningen?"*

Med denna fråga illustrerar Dodillet att hon slitit sig långt utöver sin akademiska disciplins gränser, och långt in i samhällsvetenskaperna. Detta är inte en idéhistorisk forskningsfråga! Och just det; Dodillet är inte intresserad av idéer: Kunskapen om avhandlingens idéer, framställningen av dessa samt slutsatserna illustrerar tre oerhört svaga punkter i hennes alster. Och resultatet kan inte bli annat än – ett åsiktsopus av rang.

Därtill försöker idéhistorikern Dodillet utvärdera ett helt forskningsperspektiv, anammat och utvecklat internationellt under mer än 30 år! Uttalanden fällda av Margareta Winberg och Leif G.W. Persson får status som guds sanning – i hennes eget forskningsperspektiv! Detta är befängt!

”Garbage in, garbage out” är betecknande för Dodilletts behandling av hela det kompetensområde som jag känner till. Jag hoppas för den akademiska disciplinen idéhistorias skull att Dodilletts kollegor, efter att ha studerat hennes opus, är kritiska till att detta falsarium betecknas ”idéhistorisk analys [byggd] på solid empirisk grund”. Om avhandlingen bör benämnas fusk eller ”endast” förvanskning, blir Göteborgs universitets huvudbry framöver.

[Eva Lundgren](#), professor i sociologi och docent i teologi, Uppsala universitet.